

4. Vnitřní trh

Úvod

Za jeden z dominantních cílů evropského integračního procesu bylo již od 50. let považováno vytvoření **společného trhu bez vnitřních překážek** ("prostor bez vnitřních hranic" - Smlouva o Evropské unii, "vytvoření společného trhu" - Smlouva o založení ES), které mělo přispět k:

- harmonickému rozvoji hospodářských činností,
- nepřetržitému a vyrovnanému hospodářskému růstu,
- větší stabilitě a urychlenému zvyšování hospodářské úrovně,
- těsnějším vztahům mezi členskými zeměmi.

Základem úspěšného prohlubování integrace v Evropě v 50. letech se stal právě hospodářský sektor s projektem společného trhu s volným pohybem zboží, služeb, pracovních sil a kapitálu obsažený ve Smlouvě o založení EHS, aby mohly být využity výhody vyplývající s velkoplošného trhu:

- větší rozsah výroby,
- specializace,
- silnější konkurence a tím tlak na efektivní využívání výrobních faktorů,
- růst investic,
- inovace a rozvoj vědy a výzkumu atd.

Předpokladem vytvoření společného trhu bylo odstranění překážek pohybu jednotlivých faktorů - realizace tzv. **čtyř svobod**, tj. zajištění **volného pohybu**:

- osob,
- zboží,
- služeb,
- kapitálu.

Podrobně se s nimi seznámíte v první části této lekce.

Podmínkou bezchybného fungování a rozvoje vnitřního trhu je zajištění **rovných podmínek** pro subjekty ze všech členských zemí Společenství. K tomu byla stanovena společná závazná **pravidla na ochranu hospodářské soutěže**. Bližší podrobnosti jsou uvedeny v části 4.2.

4.1 Čtyři svobody

Úvod

Vytvoření společného trhu zahrnuje **čtyři základní svobody** nerušeného přeshraničního **volného pohybu výrobních faktorů**:

- **volný pohyb zboží** - zboží, průmyslové či zemědělské výrobky vyrobené v jedné členské zemi vstupují na trhy dalších členských zemí bez jakýchkoliv překážek a tento přesun není považován za mezinárodní obchod,
- **volný pohyb služeb** - služby mohou volně překračovat hranice států a poskytovatelé i příjemci služeb se mohou za účelem poskytnutí či přijmutí služby zdržovat v jiném než rezidenčním státě,
- **volný pohyb osob** - umožňuje volný pohyb osobám s právem usazovat se, pracovat, podnikat a bez diskriminace žít v jakékoliv členské zemi,
- **volný pohyb kapitálu** - kapitál plyne tam, kde jsou nejvýhodnější podmínky pro investování.

To vše probíhá v podmínkách existence samostatných států, přičemž některé pravomoci jsou přeneseny v rámci EU na komunitární orgány.

4.1.1 Vývoj Jednotného vnitřního trhu (JVT)

Podle článku 23 Smlouvy o ES je Společenství **celní unií založenou na volném pohybu zboží**.

60. léta

Celní unie měla být vytvořena v **60. letech** během přechodného období 12 - 15 let postupným odstraňováním cel a množstevních omezení. Doprovázet ji mělo vytvoření společného celního sazebníku vůči třetím zemím. Budování celní unie však díky značným hospodářským úspěchům ES proběhlo rychleji a bylo dokončeno s předstihem v **roce 1968**. K oblastem, kde Společenství prováděla společnou politiku, přibýly vedle **společné obchodní politiky** také oblasti **zemědělství** a **dopravy**, v nichž byly rozhodovací pravomoci přeneseny ze členských států na úroveň komunitární Evropských společenství.

70. léta

Jsou poznamenána řadou **negativních vlivů** (viz lekce 1). Evropa začíná v konkurenčním boji s USA, Japonskem a asijskými nově industrializovanými zeměmi **zaostávat** a vnitřní obchodní výměna v rámci ES stagnuje. To podněcuje snahu o opětovné **oživení integračních aktivit** směrem k završení společného trhu, neboť volnému pohybu výrobních faktorů stále brání řada překážek.

80. léta

Významným mezníkem z tohoto hlediska se v **80. letech** stala tzv. **Bílá kniha o konečném vytvoření**

Tento materiál je chráněn autorskými právy, slouží jen pro účely studia řádného uživatele e-learningového kurzu Minimum o Evropské unii na portálu ISS Úřadu vlády ČR. Žádné jeho části nesmí být kopírovány, publikovány či jakýmkoli způsobem napodobovány či jinak nezákonně šířeny. Uživatel není oprávněn materiál zapůjčovat, vyměňovat nebo jiným nestandardním způsobem toto omezení vlastnictví převádět na jiné osoby.

vnitřního trhu, kterou předložila Komise v roce 1985. Bílá kniha obsahovala konkrétní pracovní program k uskutečnění jednotného integrovaného vnitřního trhu a uváděla jednotlivá legislativní opatření i předpokládaný časový plán pro jejich realizaci. Konkrétní provádění projektu spočívalo v přijetí téměř 300 sekundárních právních předpisů a bylo rozvrženo na 7 let (do roku 1992).

Dokončení vnitřního trhu bylo orientováno na **překonávání tří základních druhů překážek**, které brání volnému pohybu výrobních faktorů:

- **odstranění fyzických (materiálních) překážek** kde šlo o odstranění fyzických kontrol na vnitřních hranicích Společenství pro osoby a zboží,
- **odstranění technických překážek**, což souvisí se sladěním nejrůznějších národních předpisů a norem na bázi určitých minimálních dohodnutých standardů v oblasti pohybu zboží, přístupu k veřejným zakázkám, v oblasti vykonávání některých druhů povolání a ve vzdělání,
- **odstranění daňových překážek**, kde rozdíly v daňovém zatížení mezi jednotlivými státy vytvářejí značně nerovné konkurenční prostředí, především se jedná o harmonizaci nepřímých daní.

Legislativní podmínky pro tento projekt vytvořil **Jednotný evropský akt**, který vstoupil v platnost v roce 1987.

Vývoj do roku 1992

Konec roku 1992 byl mezníkem, kdy měly být přijaty a v členských zemích zavedeny směrnice, jejichž návrhy předložila Bílá kniha z roku 1985. Do konce roku 1992 se zčásti podařilo **odbourat dosavadní necelní překážky** vzájemného obchodu. V mnoha oblastech byly vypracovány a přijaty **společné standardy**, zejména tam, kde existovaly velké rozdíly mezi jednotlivými členskými zeměmi. V dalších případech se postupovalo cestou **vzájemného uznávání národních požadavků**. Novými směnicemi pak měly být vyrovnány podmínky pro podnikání, ochranu zdraví, životního prostředí a spotřebitele. I přes dosažení určitého pokroku stále zbývalo učinit další kroky pro skutečné dobudování jednotného vnitřního trhu.

Vnitřní trh po roce 1992

Společenství v této době muselo vypořádávat s mnoha naléhavými **vnitřními problémy** (ratifikace Maastrichtské smlouvy, měnové turbulence, dopady sjednocení Německa, zhoršení ekonomického klimatu). Začalo být patrné, že očekávaný efekt (zejména pokud šlo o nové stimuly evropské ekonomice a pokrok při snižování nezaměstnanosti) "dokončeného" vnitřního trhu byl nižší, než se očekávalo.

Lze tedy říci, že vnitřní trh ani po roce 1992 nemohl považován za zcela dokončený a že se zatím podařilo **jednotný trh vytvořit pouze v hrubých rysech**.

K obratu v odstraňování slabých míst vnitřního trhu přispěla **zpráva Komise zveřejněná na podzim roku 1996**. Kriticky posuzovala výsledky dosavadního postupu, podala přehled nedokončených oblastí a zároveň navrhovala soubor dalších opatření. Stala se tak základem pro další krok, pro přijetí zvláštního **Akčního plánu v červnu 1997**.

Vnitřní trh na přelomu tisíciletí

Ani po roce 1999 nepovažovala Komise a členské země vnitřní trh za dokončený. Byly přijaty další dvě iniciativy:

1. **Strategie pro evropský vnitřní trh** Byla zpracována Komisí a přijata Evropskou radou v Helsinkách v prosinci 1999 na období do roku 2004. Zaměřuje se na doplňování legislativy vnitřního trhu tak, aby reagovala na jeho nové potřeby (zejména zlepšení kvality života občanů zemí ES, zvyšování efektivnosti trhů výrobků a kapitálu a zlepšování prostředí, jež obklopuje podniky).
2. **Lisabonská strategie**

Tento materiál je chráněn autorskými právy, slouží jen pro účely studia řádného uživatele e-learningového kurzu Minimum o Evropské unii na portálu ISS Úřadu vlády ČR. Žádné jeho části nesmí být kopírovány, publikovány či jakýmkoli způsobem napodobovány či jinak nezákonně šířeny. Uživatel není oprávněn materiál zapůjčovat, vyměňovat nebo jiným nestandardním způsobem toto omezené vlastnictví převádět na jiné osoby.

Byla přijata Evropskou radou na jaře roku 2000. Jejím cílem je učinit z EU vysoce konkurenceschopné a dynamické společenství, opírající se o znalosti, poskytující více pracovních míst a zaručující sociální soudržnost.

Vnitřní trh musí neustále reagovat nejen na **změny vnějšího prostředí** (technologický vývoj, globalizace), ale musí se adaptovat i na **nové výzvy moderního vývoje** (například celoživotní vzdělávání). Je nutné neustále upravovat, korigovat, modernizovat a zjednodušovat vlastní legislativu ES, což je možné považovat za kontinuální proces.

4.1.2 Volný pohyb zboží

V rámci EU existuje **volný pohyb zboží**, které je ve volném oběhu v členských zemích. To platí pro zboží pocházející z členských států i pro zboží z **třetích států** (u nich musí být splněny dovozní formality, vybraná cla a jiné poplatky).

K tomu bylo nutno odstranit mezi členskými zeměmi následující **bariéry obchodu**:

- vybírání dovozních a vývozních cel mezi členskými zeměmi,
- vybírání všech poplatků s rovnocenným účinkem,
- uplatňování všech kvantitativních opatření – kvót,
- uplatňování všech dalších netarifních opatření, která by měla rovnocenný účinek jako kvantitativní omezení,
- rozdílné uplatňování administrativních procedur.

Dále byl zaveden **Společný celní sazebník** (sazby Společného celního sazebníku stanoví Rada na návrh Komise kvalifikovanou většinou) a vůči třetím státům se uplatňuje **společná obchodní politika** (viz lekce 6).

Technické požadavky na výrobky

I přes odstranění cel, kvót i dovozních překážek a i přes završení celní unie na konci šedesátých let, stále existovaly určité bariéry. Jednalo se zejména o rozdíly v:

- technických,
- zdravotních,
- bezpečnostních,
- ekologických požadavcích na výrobky.

Evropská integrace pocítila **dopady rozdílných národních standardů** pro výrobky zejména v sedmdesátých letech, kdy si členské státy sužované hospodářskými problémy snažily chránit domácí trhy. Pod hrozbou nového rozdělení jednotného trhu začaly orgány Evropských společenství pracovat na důsledném odstraňování technických bariér obchodu.

Cílem EU je dosažení stavu naprosto **volného pohybu výrobků** bez ohledu na hranice členských států. Pouze odůvodněná ochrana zdraví, bezpečnosti, mravnosti, kulturních statků a průmyslového vlastnictví (čl. 30 Smlouvy o ES) může být důvodem pro zákaz dovozu. Orgány dohledu nad trhem (obchodní, hygienická aj. inspekce) provádějí kontroly nezávadnosti výrobků na svém národním trhu bez ohledu na

Tento materiál je chráněn autorskými právy, slouží jen pro účely studia řádného uživatele e-learningového kurzu Minimum o Evropské unii na portálu ISS Úřadu vlády ČR. Žádné jeho části nesmí být kopírovány, publikovány či jakýmkoli způsobem napodobovány či jinak nezákonně šířeny. Uživatel není oprávněn materiál zapůjčovat, vyměňovat nebo jiným nestandardním způsobem toto omezené vlastnictví převádět na jiné osoby.

to, v kterém členském státě jsou vyrobeny.

Metody boje s technickými bariérami obchodu

První užívanou metodou boje s technickými bariérami obchodu byla harmonizace všech požadavků na určité výrobky. Tento tzv. **sektorový přístup** dominoval do konce sedmdesátých let a v jeho rámci byly vypracovány stovky směrnic obsahujících velmi detailní technické, zdravotní, chemické a biologické specifikace výrobků, zvláště v sektorech motorových vozidel, potravin, léků, chemikálií, nebezpečných látek a hnojiv. Problém této metody harmonizace spočíval ovšem v tom, že evropští zákonodárci museli zdůlhouhově jednat o směrniciích obsahujících množství odborných detailů. Při každém pokroku vědy a techniky museli znovu začínat obtížný legislativní proces, v němž se nevyhnutelně střetávaly zájmy jednotlivých národních výrobců.

V osmdesátých letech proto dalo EHS přednost tzv. **novému přístupu**, aniž by však zpochybnilo platnost směrnic přijatých v předešlých letech. **Nový přístup** rozdělil výrobky do dvou skupin:

- **Harmonizovaná oblast** – v ní došlo k zásadnímu oddělení základních technických požadavků od technických norem.
- **Neharmonizovaná oblast** – zde se začala zejména díky praxi Evropského soudního dvora uplatňovat zásada vzájemného uznávání národních předpisů. Podle ní platí, že co je vyrobeno podle předpisů jednoho státu a legálně v něm uvedeno na trh, může být uváděno na trhy i ostatních členských států, aniž by tomu orgány dohledu nad trhem za normálních okolností jakkoli bránily.

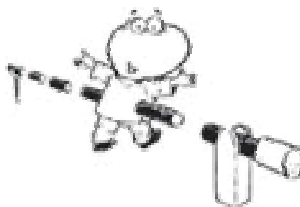
Technické požadavky zůstaly zachyceny ve "směrniciích nového přístupu" pro určité kategorie výrobků, které si zachovaly sílu zákona. Dodnes bylo přijato 21 směrnic, např. pro hračky, stavební výrobky, spotřebiče plyných paliv nebo rekreační plavidla.

Technické normy (standards) byly k těmto směrniciím doplněny evropskými soukromoprávními normalizačními institucemi (CEN, CENELEC, ETSI) na základě zmocnění. Na rozdíl od technických požadavků jsou však tyto normy nezávazné, slouží jako návod pro splnění rámcových požadavků daných směrnicií. Výrobce se evropských norem nemusí držet, pokud prokáže shodu s technickými požadavky jiným způsobem.

Změnou prošlo i posuzování shody výrobku s předepsanými požadavky. Byl schválen tzv. **globální přístup** spočívající ve stanovení **osmi modulů (postupů) prokázání shody**, které směrnice každému výrobcu v závislosti na povaze jeho výrobku nabízejí. Výrobek, u něhož je prokázána shoda se směrniciemi nového přístupu, na sobě nese **označení CE**.

4.1.3 Volný pohyb služeb

Volný pohyb služeb je zakotven v člancích 49 – 55 Smlouvy o ES.

Služby jsou chápány jako **výkony za odměnu** a zahrnují zejména následující činnosti:

Tento materiál je chráněn autorskými právy, slouží jen pro účely studia řádného uživatele e-learningového kurzu Minimum o Evropské unii na portálu ISS Úřadu vlády ČR. Žádné jeho části nesmí být kopírovány, publikovány či jakýmkoli způsobem napodobovány či jinak nezákonně šířeny. Uživatel není oprávněn materiál zapůjčovat, vyměňovat nebo jiným nestandardním způsobem toto omezené vlastnictví převádět na jiné osoby.

- služby od provozovatelů **svobodných povolání** (lékaři, architekti, právníci, atd.),
- služby podnikatelů a živnostníků,
- **finanční služby** (bankovníctví, pojišťovnictví, obchod s cennými papíry),
- dopravní služby,
- **služby z oblasti moderních technologií** (telekomunikace, media, platební styk).

Svoboda pohybu služeb znamená, že služby mohou volně překračovat hranice států a poskytovatelé i příjemci služeb se mohou za účelem poskytnutí či přijmutí služby zdržovat v jiném než rezidenčním státě. Jakákoliv diskriminace z důvodu státní příslušnosti je přitom nepřípustná.

Sektor služeb dnes zaměstnává v Evropské unii téměř **100 milionů osob** (Více než 65 % **práceschopného obyvatelstva**. Pro srovnání: v průmyslu je dnes v EU zaměstnáno necelých 30 % a v zemědělství přibližně 5 % **práceschopného obyvatelstva**.) Mají přitom více než dvoutřetinový podíl na hrubém domácím produktu. Význam sektoru služeb je dále násoben vysokou dynamikou růstu.

4.1.4 Volný pohyb osob

Zajištění volného pohybu osob uvnitř Unie je nesporným atributem integračního procesu, který se bezprostředně dotýká občana.

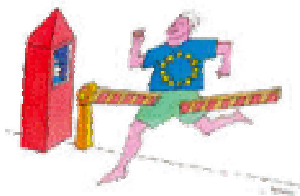
Jednotný trh otvírá prostor pro **volný pohyb osob** a znamená, že každý občan:

- se může **ucházet** o skutečně nabízené zaměstnání v kterékoli zemi EU,
- může se za tím účelem **volně pohybovat** po celém teritoriu Unie,
- může **žít**, případně se usadit v libovolném z členských států EU a za tímto účelem příslušník jednoho státu může volně nabývat a užívat nemovitý majetek na území jiného členského státu,
- může **zůstat** na území jiného členského státu i po ukončení zaměstnání.

Uznávání odborné kvalifikace

Má-li se bez jakéhokoli omezení realizovat jedna ze základních svobod jednotného trhu volný pohyb pracovníků, bylo nezbytné, aby se členské země dohodly na tom, že budou **vzájemně uznávat výsledky odborného vzdělání** získaného v mateřské zemi migrujícího pracovníka. Jedině tak je zajištěno, že pracovníci nemohou být diskriminováni na základě národní příslušnosti.

Tento materiál je chráněn autorskými právy, slouží jen pro účely studia řádného uživatele e-learningového kurzu Minimum o Evropské unii na portálu ISS Úřadu vlády ČR. Žádné jeho části nesmí být kopírovány, publikovány či jakýmkoli způsobem napodobovány či jinak nezákonně šířeny. Uživatel není oprávněn materiál zapůjčovat, vyměňovat nebo jiným nestandardním způsobem toto omezené vlastnictví převádět na jiné osoby.

Legislativa ES obsahuje směrnice, na jejichž základě **se uznává odborná kvalifikace** nabytá v jiné členské zemi. Tím se usnadňuje volný pohyb pracovníků, jejich usazování v jiných členských zemích a poskytování služeb. Bez této zásady by svoboda usazování, svoboda poskytovat služby v jiné členské zemi, stejně jako právo ucházet se tam o zaměstnání měla jen deklarativní charakter.

Vývoj

V počátečním období se situace řešila tak, že byly přijímány směrnice, které velice přesně určovaly podmínky pro uznávání diplomů a vysvědčení získaných v jiných členských zemích, a to u **sedmi vybraných profesí** (lékař, dentista, veterinář, lékárník, porodní asistentka, zdravotní sestra, právník a architekt).

S přechodem k jednotnému trhu byl aplikován **tzv. nový přístup**. Přešlo se k rámcovému a mnohem pružnějšímu systému, podle něhož se všeobecně **uznávají vysokoškolské diplomy, pokud odborné vzdělání trvalo alespoň tři roky**. Podle směrnice z roku 1988 se takové diplomy zásadně uznávají, a to bez předchozího vymezení potřebné kvalifikace. Tento přístup byl v roce 1992 rozšířen také na vysvědčení o **uzavřeném středoškolském vzdělání**.

V případě, kdy by bylo zjištěno, že existují závažné rozdíly v rozsahu nabytých zkušeností, může hostitelská země vyžadovat potvrzení odborných **znalostí složením zkoušky nebo může trvat na absolvování určité odborné praxe**.

V určitých oblastech však i v současné době mohou pracovat pouze příslušníci daného členského státu, jedná se o výkon činností v některých **orgánech státní moci** - policie, armáda a soudy.

Sociální cíle

Evropská unie není jen ekonomickým společenstvím, ale klade si také sociální cíle, zejména hladký průběh volného pohybu pracovníků.

Základním kamenem sociální politiky Unie je **Charta Společenství o základních sociálních právech pracovníků** (zkráceně nazývaná **Sociální charta Společenství**), která byla přijata v roce 1989 a s platností od roku 1999 byla vtělena do Amsterodamské smlouvy.

4.1.5 Volný pohyb kapitálu

Již na **počátku evropského integračního procesu** bylo zjevné, že bez uvolnění kapitálových toků nemůže jednotný vnitřní trh nikdy efektivně fungovat. Příslušné pasáže se z toho důvodu objevily již v zakládajících smlouvách. Velký význam pro další vývoj procesu měla směrnice z května **1960**, která ustanovila **liberalizaci přímých investic**, krátkodobých a střednědobých půjček pro komerční účely a obchodů s cennými papíry obchodovatelnými na burzách (byla poté novelizována v roce 1962). Další vývoj však spíše stagnoval.

K posunu došlo teprve v **druhé polovině osmdesátých let** v souvislosti s procesem završování jednotného vnitřního trhu. Stejně jako v případě ostatních svobod byla prvotním impulsem **Bílá kniha z roku 1985**. Ta avizovala neodkladnou nutnost dalšího pokroku v oblasti volného pohybu kapitálu. Na jejím základě byly v letech 1985 a 1986 odsouhlaseny dvě směrnice, které rozšiřovaly nepodmíněnou liberalizaci (uvolnění) kapitálových toků rovněž na:

- dlouhodobé půjčky pro komerční účely,
- obchody s cennými papíry.

Rozhodující krok vedoucí k celkovému uvolnění kapitálových pohybů v rámci Evropského společenství však představovalo přijetí **směrnice z června 1988**. Místo dalšího rozšiřování oblastí, jichž by se liberalizace měla týkat, se rozhodlo o **absolutním a nepodmíněném celkovém uvolnění pohybu kapitálu**. Vstupem této směrnice v platnost k **1. červnu 1990** byla liberalizace rozšířena na všechny peněžní operace a svoboda volného pohybu kapitálu v rámci ES tím byla v podstatě úplná.

V současné době je tedy **kapitálový pohyb plně liberalizován** a všechna omezení týkající se kapitálového a platebního styku byla zrušena. Kapitál tedy může volně plynout a hledat nejvýhodnější možnosti pro investování, investoři kapitálu však musí plnit své **daňové a další závazky** ve své **domovské zemi**. Významným posilujícím prvkem, který ovlivňoval utváření volného kapitálového trhu, je projekt Evropské hospodářské a měnové unie.

4.1.6 Daňová harmonizace

Existence velkých rozdílů v sazbách daně z přidané hodnoty mezi členskými státy Společenství měla za následek obtížně řešitelný problém stanovení a výběru této daně při volném pohybu zboží přes hranice. Podle Římských smluv se Společenství rozhodlo **harmonizovat výlučně nepřímé daně** a harmonizace přímých daní se nepředpokládala.

Harmonizace nepřímých daní potřebná k odstranění jinak nezbytné kontroly přechodu zboží přes hranice mezi členskými zeměmi Společenství se týká dvou oblastí:

- **daní z přidané hodnoty,**
- **spotřební daně.**

Také je třeba připomenout, že zásadní daňová rozhodnutí vyžadují v Radě jednomyslnost.

Harmonizace daně z přidané hodnoty

V oblasti **harmonizace daně z přidané hodnoty (DPH)** byly Radou vydány směrnice, kterými je do značné míry dosaženo sladění základu, z něhož se daň vyměřuje. Další směrnice byly přijaty k určení:

Tento materiál je chráněn autorskými právy, slouží jen pro účely studia řádného uživatele e-learningového kurzu Minimum o Evropské unii na portálu ISS Úřadu vlády ČR. Žádné jeho části nesmí být kopírovány, publikovány či jakýmkoli způsobem napodobovány či jinak nezákonně šířeny. Uživatel není oprávněn materiál zapůjčovat, vyměňovat nebo jiným nestandardním způsobem toto omezené vlastnictví převádět na jiné osoby.

- nejnižší možné výše standardní sazby DPH: 15 %,
- 5% snížené sazby – pro potraviny, léky, atd s možností existence nulové sazby u vybraných druhů zboží (používá se např. ve Velké Británii),
- k usnadnění příhraničního styku.

Původním záměrem bylo harmonizovat daň do konce roku 1992, aby byly daňové hranice odstraněny při završení jednotného vnitřního trhu. Zejména kvůli rozpočtovým hlediskům toho nebylo dosaženo a od roku 1993 platí přechodné období.

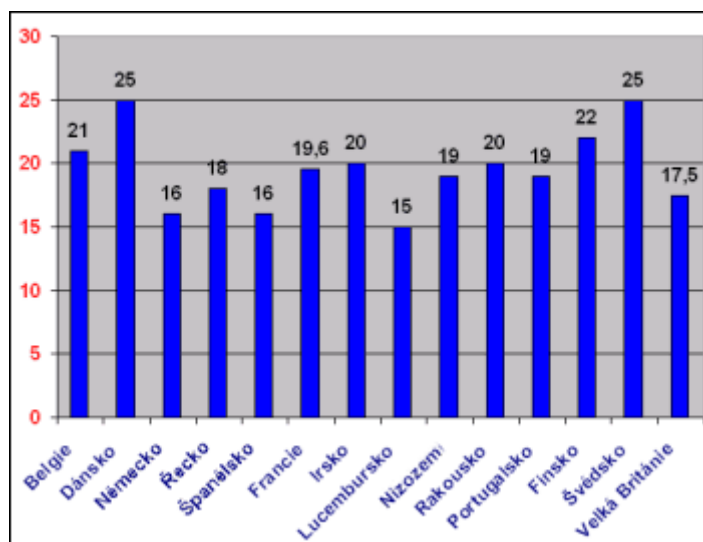
U DPH platí pro podnikatelskou sféru **zásada země určení** (znamená, že daň z přidané hodnoty a spotřební daně se vyměřují v zemi určení). Při vývozech dochází k daňovému osvobození (daň je při vývozu vrácena) a dovozy jsou zatěžovány daněmi země určení.

Do budoucna se počítá se zavedením **zásady země původu** (znamená zdanění zboží v zemi původu). Tato zásada nyní platí v soukromém cestovním ruchu. Soukromé osoby tedy mohou neomezeně nakupovat v jiné zemi EU za **tamější sazby DPH** (jen při nákupech dopravních prostředků a zásilkovém obchodu je zajištěno vybírání daně v zemi určení podle jejích sazeb).

U **spotřebních daní** (např. na tabák, alkohol, benzin) má zůstat výběr daní v zemi spotřeby.

Na **vnitřních hranicích** Unie došlo v roce 1992 ke **zrušení fyzických kontrol** v pohybu zboží. Na jedné straně to má pozitivní efekt ve zničení dlouhých front na hranicích, ale na straně druhé přibýly problémy, pokud jde o zajišťování dokumentace a potřebných formalit mezi vývozcem, odběratelem a jejich finančními úřady. Dovozece a vývozce zboží předkládá příslušnou deklaraci u místních úřadů ve své domovské zemi, národní úřady členských států EU musí v tomto směru úzce spolupracovat.

Nadále zůstává zachována značná **rozdílnost v sazbách DPH** mezi jednotlivými státy EU. V roce 1998 začala intenzivní jednání o harmonizaci zdanění úroků, dosažení pokroku v této otázce však bude velice složité. Porovnání výše DPH v EU 15 ukazuje následující graf:

Srovnání **základních** daňových sazeb

Harmonizace spotřebních daní

Tento materiál je chráněn autorskými právy, slouží jen pro účely studia řádného uživatele e-learningového kurzu Minimum o Evropské unii na portálu ISS Úřadu vlády ČR. Žádné jeho části nesmí být kopírovány, publikovány či jakýmkoli způsobem napodobovány či jinak nezákonně šířeny. Uživatel není oprávněn materiál zapůjčovat, vyměňovat nebo jiným nestandardním způsobem toto omezené vlastnictví převádět na jiné osoby.

Od roku 1993 probíhá v zemích ES také **harmonizace spotřebních daní** u tří skupin výrobků. Jedná se o:

- pohonné hmoty,
- tabákové výrobky,
- alkoholické výrobky.

Pro každou skupinu výrobků **je stanovena minimální sazba** spotřební daně, přičemž členské země mohou zavádět i sazby vyšší a rovněž tak spotřební daně na další skupiny výrobků. Spotřební daň se platí v zemi spotřeby podle v ní platných sazeb.

4.2 Úvod do soutěžního práva EU

Přednosti vnitřního trhu by se neukázaly, pokud by na něm panovaly praktiky narušující rovnost podmínek vzájemného obchodu. Rozdílné podmínky obchodu vznikají buď jednáním podniků, nebo činností států. Pokud měly být na vnitřním trhu zajištěny **rovné podmínky** pro subjekty ze všech členských zemí Společenství, bylo nutné stanovit společná závazná pravidla na **ochranu hospodářské soutěže**. V nich měly být zakotveny takové zásady chování podniků i států, které by na společném trhu nenarušovaly svobodnou soutěž.

Tato pravidla vymezená již římskou Smlouvou o založení EHS platí s malými dodatky dodnes. Platí však jen tehdy, pokud k jejich porušení došlo **v obchodě mezi členskými státy Společenství**. Nevztahují se tedy na případy porušování pravidel hospodářské soutěže uvnitř členských zemí samotných, má-li toto jednání pouze lokální význam a nejsou-li dotčeny zájmy subjektů v jiných členských zemích Společenství. Porušení pravidel hospodářské soutěže v takových situacích řeší národní protimonopolní úřady.

Na dodržování společných pravidel hospodářské soutěže dohlíží **Evropská komise**.

Soutěžní pravidla ES se týkají pěti oblastí:

1. Zákaz dohody podniků zaměřených na omezení soutěže
2. Zákaz zneužití dominantního postavení na společném trhu
3. Omezení možností slučování podniků (fúzí)
4. Pravidla pro podniky veřejné sféry
5. Zákaz státních subvencí do výroby

Společná pravidla hospodářské soutěže tvoří důležitý prvek jednotného vnitřního trhu. Ochránují spotřebitele a zajišťují, aby jejich oprávněné požadavky byly patřičně uspokojovány.